

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Pretul

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în lastru monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In străinatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prin'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adredate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 89.

Sibiu, 4/16 Novembre 1878.

Anulu I.

Memoriu asupra stării Romanilor transdanubiani.

În peninsula Balcanică există colonii numeroase și importante subțiu mai multe puncte de vedere ale Romanilor, cunoscute de către străini sub numele de Valachi, era ei între ei se numescu Romani.

Aceste colonii Romane venite și asediate în orientu în diferite epoci și înprejurari cu începere dela secolulu alu II-lea înainte de Christu și până la secolulu alu III-lea după Christu, precum este constatat de Istoria, care este esențialu celu mai autenticu alu evenimentelor, alu caroru teatru a fostu lumea și martorul celu mai imparțialu alu faptelor și alu vieții Națiunilor și Statelor, ce au existat și au jucat un rol important în lume — aceste colonii — dicu — Romane — făcându din țările cucerite și colonizate de ele o stabilă și adevărată a lor Patria, fura espuse la pericolele și la toate preschimbările de resturnari generale din timpurile acelea, ale caroru consecințe a fostu slăbirea și caderea imperiului Romanu dela apus, și mai târziu și a celui dela răsărit; și cu toate acestea au putut, grație sentimentulu lor de conservare, care era și este la acești Romani așa de tare, și predomina ori-ce alta considerație și simțiu alu lor, se și conserve chiar până astăzi limbă și datinele lor de ginta Latină, adică principalele semne și uniculu caracteru de distincție alu popoarelor și alu Națiunilor.

Aceste colonii Romane inconjurate de diverse elemente, cari dispuneau de mediul deosebit de indigestibil spre a le desnationaliza în profitulu rasei lor, vorbescu o limbă, care în fondu nu este de cătu unu idiomu alu vechiei limbe rustice latine și se chiama limbă romană, și care este mai totu aceeași ca și limbă romană ce vorbescu Romanii de a stangă Dunării.

Este în adevăru lucrul minunat, cum Romanii aceștia au putut se și păstreze limbă lor străbună numai în căminulu familiaru, pentru-ca în familia nu vorbescu de cătu numai românește, femeile lor nesciindu nici o vorbă macaru de alta limbă, era în bisericile și în școlile lor alu limbă greacă, precum și în afacerile lor comerciale și de alte relații cu celelalte popoare se servescu cu limbă acelor popoare, neavându pentru cauze și motive, ce vomu espune mai la vale, limbă lor maternă (cea romană) în școlile și bisericile lor.

Fără-ne permis se observam și se constatam, că, deca Romanii din peninsula Balcanică au putut în asemenea condiții sociale și politice se și păstreze în familia limbă lor maternă și caracterulu lor national de ginta Latină, și se existe (până acum) că unu popor distinctu în tempu de douăzeci de secole, cauză a fostu amorulu lor propriu national și mandria ce le inspiră idee de origine latină și numele de Romanu, cari prin tradiție trecu dela părinți la copii, în animă și în spiritulu Romanulu, disu de către străini Vlachu, și-lu făcea se țina așa de multu la nationalitatea sa romană, în cătu se păstreze celu puțin în familia, deca în biserică și școlă nu le era cu potință, limbă și numele lor românesc, că pe unu sacru depositu incredințiatu lor, de glorioasă lor mama, Patria Romă, și de părinții lor, a caroru umbră pareă ca le amintea și le comandă păstrarea acestui prea prețiosu depositu, în cătu se-lu lase generațiunei posterioare neatinsu. Era deca pentru ce Romanii, de și influențiat de religiunea resarită, care era ostilă limbii latine, și de școlă, care era pentru densii exclusiv grecească, au putut se și păstreze până astăzi limbă lor maternă și străbună și individualitatea lor natională de unu popor distinctu.

Totu aca cauza a facutu pe Romanii (Valaques) se evite cu ori-ce prețiu clacă; și vedindu că Turcii devenindu stăpâni pe locurile creștinilor, puneau mână pe pământurile fertile și cultivabile, ei au preferit se se retraga la munte, unde pământulu fiindu sterpu și paduros, Turcii nu aveau nici unu interesu, ca dintr-o localitate muntoasă și neproductivă se facu o moșie a lor; și era pentru ce în tota Turcia nu se afla nici unu romanesc care se fia moșie (ciflic), ci toate moșiile Turcilor séu Statulu sunt locuite de greci în Thesalia și Epiru, și de Bulgari în Macedonia, Thracia etc. cari sunt totu deodată și clacasi.*)

Asia deca Romanii neînjosindu-se se fia clacasi și retragându-se la munte, unde nu putea trage nici unu folos de cultivarea pământulu, au fostu siliti, unii se înbrățisese comerțulu, artele, industriă locală și profesiunile, era alții s'au ocupatu cu

*) Adeca iobagi, robi, sclavi, precum era în Ungaria, Transilvania, Galizia, până în a. 1848 și în Rusia până la 1861. Notă Red. Obs.

crescerea vitelor și cu lăptăria séu brandiară și cu fabricarea diferitelor specii de țesături de lână, cu cari chiaru și acum se face unu comerț însemnatu.

Romanii odată stabiliți la munte, era consecință că acolo se fia neamestecat cu alte elemente și se trăiască singuri; pentru-ca pământulu muntos și neproductiv ocupatu deca de Romanii, ne oferindu nici unu avantaju pentru cei-ce aru fi voitu se emigreze acolo, era ceva naturalu, ca nu putea să vină unu popor de alta origine séu familie că se se asiedie în satulu séu în orasielulu românesc dela munte; și era pentru ce satele și orașele românesci mai toate sunt situate la munte, și sunt locuite numai de Romani, mai cu seama în Epiro-Thesalia și în Macedonia.

Despre Romanii aceștia denumiți de Bizantini Vlachi, au scrisu ceva autorii Bizantini, și câțiva din scriitorii moderni, precum Pouqueville etc.; și tocmai Excelențele Văștre nu poteti fi aceea, cari se nu fiti cetitu și cunoscutu scrierile lor. Deca nici unulu nu s'au ocupatu seriosu și specialu cu Romanii din ținutul Turciei, cari totu-deauna au formatu unu popor aparte, nici nu era se faca obiectulu scrierilor din evulu mediu și modernu, nici în statisticile Turcilor, de și foarte eronate și necomplete, nu era se existe și se se vedea în ele numirea de Vlachi, data unei părți a populațiunii creștine din provinciile susu-dise ale Turciei.

Asia deca astăzi, cându viitoru stare de lucruri, ce este a se crea în peninsula Balcanică în urmă evenimentelor, alu carora ea a fostu și este teatrulu, preocupă tota diplomația Europei, și interesă de adreptulu popoare mai cu seama creștine, care locuescu aceste părți ale imperiului otomanu, noi Romanii din peninsula Balcanică, suntemu cu dreptu cuventu totu așa de multu îngrijati de sortea ce ne ascăpta, că și coreligionarii noștri Grecii și Bulgarii, deca nu și mai multu; pentru-ca, cu toate că și noi Romani avem că omeni și că popor, același dreptu de a ne regulă presințele și viitorulu nostru conformu dorințelor și intereselor noastre legitime, și se ne dezvoltam în propriulu nostru elementu, fara a cauta se jicnimu — se întielege — progresulu și dezvoltarea coreligionarilor noștri Greci și Bulgari, vedem cu adinca machnire, ca nici-de-cum séu prea puțin este cestiunea de noi Romanii, și nu se prea ține contu de indivi-

Foisiór'a „Observatoriului“.

Episcopulu Gavrielu Gregoriu Maioru.

„Adevăru nu face atata bine în lume câtu reu face apărarea lui.“
Rochefoucauld.

Întunerecu profundu, nesciința completă, era totulu ce se pôte spune despre natiunea romană, până la mediul secolulu trecut. Trista reminiscență dar adevărată; căci știința alungată de ordele barbare încă nu s'au mai întorsu în locasiile sale, în școlă. Cu toate acestea înse natiunea romană în secolulu trecut a produsu barbati, de cari, după cum a disu cândva celebrulu Eliade, abia ai așa astăzi, barbati, despre cari cu totu dreptulu potemu dice străinilor, fara a mai consideră: tempulu, locul și înprejurarile facia de natiunea romană: etă-i admiratii!

Si cine va fi acela, care se nu și plece capulu, cu reverență profundă, înaintea umbrelor unui Inocențiu Miculu, Gregoriu Maioru, Sam. Clainu etc. Cine va fi atătu de înpietritu în cătu se nu admire pre atari barbati, cari sunt totu atătia apostoli, totu atătia martiri ai crucei lui Christu și ai cauzei natiunei noastre? Dicu apostoli și martiri, pentru-ca ei începura ideea marției, deșteptarea natiunei române; ideea, pentru-ca până atunci nici această nu fu suscitată, necum începerea lucrulu.

În contra barbatilor acestora înse erau forti'a, supliciu, legi etc. etc. Forti'a ce e dreptu ucide ideea, ba o reuce de încă, dar' ideea totu reinviată și așa învingătoare. Supliciu se usează, dar' cutitulu se tocesce, foculu se consumă ardiendu victimele sale. Dar' legile? Ach! legile! legile se pierdu în propriile lor escese; și ceea ce salva progresulu umanității e că învingătoriu séu învinsu, valulu de idei înaintea mereu, așa cătu nu sunt obstaculi, cari se contrastă multu acestui flucsu.*)

Dar' se fie ore de lipsă a mai aminti despre atari barbati, cari sunt cunoscuti și copiilor începători? Nu! Nu! memori'a lor e cu multu mai adencu sepată în animă Romanilor decâtu că se fia de lipsă a mai vorbi ceva în genere despre ei.

Me voiu restringe numai la viața și faptele unuia din numărulu acestor barbati ilustri; la viața și faptele fericitulu ore cânduva Episcopulu Fagarasiulu Gavrielu Gregoriu Maioru.

Marele pastoriu s'a nascutu în Tusnadu-Servadu¹⁾ comitatulu Solnoculu inferioru la a. 1714, din părinți de origine nobili, și tatalu seu preotu în același sat.²⁾ Dar' cu toate acestea starea materială a părinților fericitulu Gavrielu fu mai că a tuturor Romanilor, séu celu puțin că a tuturor ce portău acestu nume, scapată; căci numai așa potemu primi de adevărată asertiunea lui Dem. Vaida: că Maioru înainte de a învia la școlă ar' fi pascutu vitele.³⁾

Despre aca că ore câți frați ar' fi avutu densulu, nu se știe cu securitate numai atăta, că pre cându și-a facutu densulu testamentulu,⁴⁾ mai avé numai o soră în viața, carea a fostu maritată după ore care Vitez probabile nobilu de Csög, și pre carea o a incredințiatu grigiei secretariulu seu.⁵⁾ Totusi din același testamentu se vede că densulu a avutu mai multi frați ori mai multe sorori, căci amintesce mai multi nepoti.⁶⁾

Starea scapată nu abatu pe părințele seu, care de și nu era distinsu prin știință, era înse destulu de distinsu prin patronarea și iubirea aceleia; această nu-lu abatu, dicu, că se, nu dea fiului seu celui istetiu o

¹⁾ V. Testamentu fundat. esemi quondam Gavr. Gregorii Maioru punctulu VIII, la Cipariu Acte și Fragm. pag. 45.

²⁾ Sam. Clainu, la Cipariu Acte și Fragm. p. 96.

³⁾ Cipariu, Acte și Fragm. pag. 144 lit. s.

⁴⁾ 29 Decembre 1784.

⁵⁾ Test. fund. G. Gregorii Maioru, punct. XII Nr. 5, în care dice: „Dilectissimae unicae secundum carnem sorori meae Dominiacae Maioru viduae Viteziane permitto etc.“

⁶⁾ Testam. fund. XII 9 et seqq. Acte și Fragm. p. 50.

educație corespunzătoare demnității sale preotiesci. Unde și-a începutu tinerulu Gavrielu studiile și unde și lea finitu? Am aflatu numai, cea ce dice elu în cuventulu de Adio „că a studiatu prin țieră ungrăscă și Clusiu.“¹⁾ Dar' singurulu seu scopu a fostu că în viața venerandu pre D-dieu, se și pōta ajutā natiunea cu consiliulu și cu fapt'a, știindu că „acela mai cu seama traesce pentru binele seu, care traesce pentru alții.“²⁾

Deci nici o carieră nu potē fi pentru densulu mai acomodată că preoti'a; cu toate aceste înse nu trebuie se ne uitam neci de aca înprejurare pré trista, că pe atunci prin legile neumane „Romanilor mai că le era oprită alta carieră, și era aprōpe ficsatu gradulu de cultură până la care puteau se se ridice.“ Deci se presentă înaintea fericitulu atunci episcopulu alu Fagarasiulu I. Inocențiu Miculu, cu rogarea că se-lu primăscă în rendulu clerulu. Istetimea, minte-ai agera și esemplaritatea purtarei junelui tineru, prevesteau în densulu unu barbatu conducătoriu. Episcopulu nu se îndoi a dá tinerulu de buna speranță, resoluțiune favoritoare; și așa currendu-lu și trimise la Romă în institutul „de propaganda fide“, la aca cetate sempiterna din care, după cum dice fericit. Ilarianu, și-au suptu știința și mai toti barbati noștri din secolulu trecut. Dar' de acolo fu retrimis că se primăscă cinulu calugarescu. După ce a petrecutu unu anu că novitiu la Muncăciu, primu cinulu calugarescu luandusi numele de Gregoriu. După expirarea acestui anu érași s'a dusu la Romă, unde după 6 ani de studiere în anulu 1747 cu succesulu celu mai laudabilu depuse doctoratul în filosofia și teologia,³⁾ cându de nou s'a vedutu la Inocențiu, carele ilu și primu că calugaru la mănăstirea S. Treime din Blasiu.

(Va urmă.)

¹⁾ I. M. Moldovanu, Acte Siuodali t. I. p. 121.

²⁾ Sidoniu.

³⁾ Sam. Clainu la Cipariu Acte și Fragm. p. 96.

dualitatea noastră, de o națiune și unu popor deosebit de Bulgari și de Greci.

(Va urmă.)

Kossuth despre Ocupatiune.

(Continuare și fine.)

În 1 Aprilie 1875 imperatul austriac întreprinse calatori'a sa la Dalmati'a.

Ca și când calatori'a lui dalmatina și italiană ar fi stat în ôresi-care legatură cu cestiunea rusă și germană, imediat după aceea se duse Tiarul cu Gortziacoff la Berlin, unde se observa, ca Gortziacoff avu conferințe îndelungate cu Bismarck și ca în urmă a unei lungi audiențe avute la principele de corónă, acesta plecă la Itali'a.

După acestea urmă o alta: calatori'a arhiducelui Albrecht la Ems unde se află Tiarul și imperatul Germaniei, întâlnirea imperatului austriac cu Tiarul în Weipert, întâlnirea principilor de corónă rusă, italiană și germană în Vien'a și întâlnirea imperatului austriac și german în Ischel.

Luarea în considerare a acestor momente pentru aceea este în importantă, pentru că ele premerg imediat acelei miscări hertegovinene, care a fost nutrită până la pacea din Berlin — dară prin cine?

Primele simptome ale acestei miscări (macelarea calatorilor turcești în Mostar și batai'a din Drassego) încă nu erau de natură a da loc unei temeri fundate. Inse agenți, trimisi acolo de cine știe cine, au exploatat calatori'a dalmatina a imperatului austriac, ca după aceste două rezultate neînsemnate, urma adunarea poporală din Zavalje. Ca această agitațiune, cu scirea său fără scirea lui Andrassy se făcea în numele Austriei, această o probă mai bine înpregiurarea, ca resculati se porniră la început cu stindardul negru-galbenu pe care numai după două săptămâni dela eclatarea insurecțiunii îl schimbă cu cel alb-venet.

Serbi'a a fost confirmată în atitudinea sa prin generalul rusesc Sumaracoff, sosit în 18 Octombrie la Belgrad. Tiarul permise Serbiei să înceapă ciert'a cu Turci'a și să se înteleagă în privința această cu Muntenegrul. Serbi'a continua deci înarmările sale și Muntenegrul din parte să înceapă să elu se mobilizase în a două jumătate alui Novembrie.

În fati'a atitudinii ecivoce a Austro-Ungariei relativă la portul Kleck, la resculati și la principate; în fati'a ôrbei ascultării ce dă Sultanul ambasadei rusești și a pericolelor ce avu se urmese din această, lui Hussein Avni i succese a convinge pe Midhat pasia și pe Mehemed Rusdi pasia, ca nu se mai pôte accepta o singură di macaru, pentru de a pune capetă dominiunii rusești la Bosfor. —

În 30 Mai 1876 Mehemed Murad a fost pus pe tron în locul lui Abdul Aziz.

Fati'a cu acestu imperatului jocul diplomatic de până acuma nu mai pôte fi continuat, pentru că din caus'a morbului său, Midhat și Hussein Avni pasia conducă cu mâna energioasă armă statului. Acestu din urmă, din nefericire numai în restempu de două săptămâni — pentru că elu fu asasinat! Ministrii acestia nu transigă cu Russi'a, ci aplică mijlocele cele mai energioase, pentru de a restabili ordinea. După mórtea lui Hussein Avni, Midhat și Mehemed Rusdi înaintă cu energie pe calea apucată. Inse întâlnirea ulterioară din Berlin, de și memorandumul ei suferi fiasco, preveduse și pentru astfel de eventualități.

Serbi'a trecu în 25 Iunie preste Drin'a și trimise în același tempu ultimatul său la Constantinopol. De alta parte principele Nichita se puse pe fati'a în fruntea insurgentilor.

În 8 Iulie alu aceluși anu avu loc renumita întâlnire dela Reichstadt între Tiarul, imperatul Austriei, Andrassy, Gortziacoff și Novicoff. Acesta întâlnire este de o în importantă deosebită; nu numai pentru că aci s'au negociat despre tînt'a, care și până acuma o avuseseră înainte ochilor lor membrii alianței celor trei imperati, ci și pentru că aci s'au ficsat mijlocele necesare pentru ajungerea aceluși scopu. Aci Tiarul asigură Austro-Ungariei posesiunea Bosniei; (nu este cunoscutu deca Ignatieff a retacut cu intențiune Hertegovin'a). Aci au fost discutate întinderile teritoriale ce avu a se acordă Serbiei și Muntenegrului, precum și cedarea Dobrogei României și rapirea Basarabiei dela ea. Aci în fine s'au regulat și relațiunile principatului bulgar față cu Russi'a.

Doi săptămâni după întâlnirea dela Reichstadt erupseră incuraturile bulgare. O săptămână

mai târziu și Romani'a chemă pe rezervistii din clasă a două.

Întreaceea Abdul Kerim, pe când Muntenegrinii se luptă cu succes în contra lui Muctar și Mahmud Hamdi, bată cu o iutiță neacceptată, (alti dicu întârziere) pe Serbi. Atuncea dintr'o dată Germani'a și Austri'a — cine știe prin ce felu de asociatiune de idei — vedu imaginea înspăimântătoare a unui pericolu slavă redicându-se pe orizontulu politicu și află cu cale să rîde pe Tiaru, se și întrepuna cu influința sa personală la slavi, pentru delaturarea acestui pericolu. Tiarul nu refuză împlinirea acestei rogări, dară cu condițiune, ca chiar în casu de a învinge, Turci'a să lase nepepsită pe Serbi'a.

În 1 Septembrie conferința ambasadurilor din Constantinopolu decise, să provôce pe basă această pe Turci'a să încheie pace. În 1 Novembrie său mai bine în 30 Octombrie Pôrta, sub presiunea puterilor streine, încuviință Serbiei armistițiul, acare consecințe să aplică și asupra Muntenegrului.

Pe când încă dură aceste negociații Rusi'a urgită prin Sumaracoff și Novicoff ocupă Bosnia. Ei i ar fi convenit încă de pe atuncea, deca Austro-Ungari'a s'ar fi compromisă până la aceluși grad, ca se nu mai pôte repasi. Inse Andrassy află de consultu să mai accepte, până cându Pôrta nu va mai fi în stare a se opune.

Este de prisos a mai recapitulă la locul acesta preistoriculu resbelului russo-turcescu, comedi'a conferinței și celelalte.

După repetite schimbări de note, Russi'a declară în 24 Aprilie resbelu Turciei și imediat trecu preste Prutu. Evenimentele de pe campulu de resbelu sunt cu multu mai cunoscute, decatu că să recapitulesc aicea momentele singuratiche.

Turci'a parasită de Austri'a să arunca în brațele Russiei.

Said pasia disese pe la începutulu lui Octombrie 1877 contra unu barbatu de stat turcescu, care credea încă posibilă castigarea Austriei pentru o alianță franco-turcescă: „Cine mai crede aceea, ca Austri'a să mai pôte salvă din brațele Russiei, acela visă sau — minte. Austri'a nu vede altceva decatu numai pretiulu neutralității sale, Bosni'a și Hertegovin'a. Dară, adăose elu, Austri'a încă n'au primitu aceluși pretiu.“

Plevn'a cadu, pasulu Sipca a fost luat. Suleiman pasia disparu. Turci parasiră în fugă mare Adrianopolulu, pentru că cu atatu mai usor se pôte intra în elu. Chiar și ultimele pozițiuni înaintea Constantinopolului, acelea din lini'a Derkos-Dohekmez le parasiră Turcii — pentru înfintarea unei sentinele neutrale.

Atunci sosi flotă engleză, pentru că să fiasă martora la pacea dela San-Stefano.

Cându Tiarul vedu, că elu și-au ajuns tînt'a mai iute și mai completu decatu sperase și ca nu mai are lipsă de ajutorulu Austriei, elu considera realizarea pretensiunilor austriece nu numai de superflua, ci din contra află că este mai utilu de a înselă pe Austri'a. Asia se nascu capitolulu XIV alu păcii dela San-Stefano, care firește ca nu realiză promisiunile dela Reichstadt.

Acuma supărarea și desperarea erau mari în Vien'a. Se vorbea de perfidie și Andrassy începuse să negocieze cu Angli'a pentru — umilirea Russiei. Elu mai negociase încă și după eruperea resbelului, dară în Asia modu, ca unu membru alu actualulu cabinetu englezu au disu despre elu: „Cându era vorba să se încheie unu tractat sau a se face unu pasu seriosu, atuncea elu totudeauna ne alunecă din mâni.“

Estrase din desbaterile de adresă ale Reichstagului din Vien'a.

(Sedintele din 4 și 5 Novembrie a. c.)

Comitele Hohenwart (federalist):

„Considerand situatiunea în care ne aflăm, apoi mai 'ntai de tôte mi se prezintă o forță intristătoare observare. În tôte statele lumii civilizate în tempulu acțiunilor mari în afară, furtunele interne tacu. Atunci nu mai există nici centralisti, nici federalisti și ori cum saru numai partidele, ci predomină numai idea, a fi fiii aceleiasi patrie și a conservă prestigiulu ei în afară. Acțiunea odată începută trebuie terminată spre glori'a patriei. Dară deca ne întorcem în privința asupra relațiunilor patriei noastre, care încă a început o acțiune mare — deca această a fost bine sau nu, despre această faptă împlinită voi vorbi mai târziu — pe care armata noastră brava o a și împlinit pe jumătate și datorită noastră ar fi să terminăm aceea ce a început armata, — ce vedem? În locu

ca în aceste momente supreme cu puteri unite să realizăm o idee măreță și lasandă la o parte neîntelegerile de partide să ne întrepunem pentru onorea angajată a monarhiei, vedem că camera deputatilor desorganizată în majoritatea sa în fati'a celei mai mari și mai în importante cestiuni pe care o a avut se o deslege pôte de cându există. Partid'a ei cea mai mare s'au descompus cu totul și s'au rasipit în fracțiuni ce de abea se mai potă cunoște.

Me voi încerca a-mi espune parerile mele asupra politicii orientale. Acesta cestiune nu este nouă, ea cu generațiuni înainte de această au atrasă atentiunea barbatilor de stat austriaci. Permiteți-mi a face o privire retrospectivă asupra trecutulu și a începe erasi cu vechile și probatele tendințe pe care le au urmat până acuma politică austriacă. Care sunt ôre tientele principale pe care le au urmat până acuma politica austriacă? La această întrebare mai adesea cineva primese numai un răspuns superficial. Conservarea Turciei și precum se dicea până mai daună, conservarea integrității Turciei trecea până acuma de aksioma a politicii noastre și la această au lucrat diplomații noastră dela începutulu secolulu acestuia. Inse conservarea Turciei nu a fost și n'a potut fi niciodată tînt'a finală a politicii noastre; ea pôte fi numai mijloculu pentru ajungerea scopulu nostru, care era acela: de a asigură posesiunea pacinică a tierilor noastre sudu-ostice și a împiedcă estinderea mai departe a vecinulu nostru nordu-osticu. Și astăzi trebuie să ne fiasă tînt'a aceiasi înse prin schimbarea tempurilor și a relațiunilor s'au schimbat și mijlocele. Noi am ajutat pe Turci'a și o am susținut până cându această a fostu diplomaticu posibilu. De 50 ani încôce, dela pacea din Adrianopolu, Turci'a traiesc numai prin consimțimentulu comunu alu marelor puteri, de a o lasă să existe. Acesta viață trebuie să se curme din momentulu din care aceluși consimțimentu alu marelor puteri nu numai există. Acuma am ajuns la această catastrofă. Pacea dela Berlin au sters pe Turci'a din ordinea statelor europene.

Ori cum s'ar judecă asupra congresulu din Berlin aproband rezultatulu său desaprobandul, una este neconstabilu, că adică diplomația n'a fost în stare să amane catastrofă și a conservă și mai departe Turci'a europeană. Acesta convingere dată înse încă de pe la anul 1870.

Enormă schimbare a ecuilibrulu european ir 1870 a preparat Turciei situatiunea cea mai fatală. Russi'a a credut momentulu sosit pentru că să deslege în modu forțiat cestiunea orientală. Poterniculu înamicu, Eranci'a a fostu zdrobit și debilulu amic ajunse a se preface în gigantă Germani'a.

Din momentulu acesta, unu barbatu de stat preveditoru nu se mai pôte ocupa cu conservarea integrității Turciei, decatu numai cu pretiulu unui resbelu cu Russi'a. Fia-care barbatu de stat austriac ar trebui să știe, că însemnă unu resbelu cu Russi'a. Acesta ar fi însemnat eruperea unui resbelu generalu în care noi în totu casulu amu fi avut a face cu mai multu de unu înamicu, a ne lupta pe mai multu de unu campu de resbelu, în care noi pentru status quo alu Turciei amu fi pus în joc propriulu nostru status quo, abstractiune facendă dela miseră și plangerile care ar fi urmat din caus'a pozițiunii centrale a tierilor noastre și abstractiune facendă de sacrificiele finanțiare pe care ni le aru fi înpus acestu resbelu. Constatu cu multă satisfacere, că această idee n'a fost primită în camera deputatilor.

Ori care alta formațiune nouă a tierilor sudice ne ar fi eschisă pôte pentru totudeauna din Orient și ne ar fi respinsu în modulu celu mai seriosu dela Marea adriatică. Strigarea „Itali'e irredenta“ este o probă învederată pentru însemnătatea ce o are posesiunea Bosniei și Hertegovinei pentru litoralulu nostru. Din punctu de vedere politicu, ocuparea acestor tieri este deci justificată în de ajuns. Chiar și acei politici de passivitate n'aru trebui să piardă din vedere, că deja fruntari'a noastră dalmatină și croatică, eră amenințată în modu seriosu, din momentulu în care dominiunea turcescă au încetat în tierile vecine.

Argumentulu principalu, care se opune din partea adversarilor în contra ocupațiunii, se produce din punctulu de vedere alu sdruncinatei situatiunii finanțiare. Politic'a comitelui Andrassy ne ruinează finanțele. Dvôstra sciti domnilor, că acea partidă careia aparțien eu, a pledat totudeauna pentru economi'a cea mai rigorosă și deca s'ar fi practisat această, unu numeru considerabilu de milioane nu s'ar fi cheltuit. Inse acolo, unde economi'a ar periclita interesele cele mai în importante ale statulu, acolo ea n'are

locu. Eu cred, ca tocmai acea partida, care in decursu de atata tempu au votatu la milióne pentru ajutorarea catorva intreprinderi falite de drumuri de fieru (Aplause in drépta, Contradiceri), bá chiaru pentru ajutorarea unoru firme de fabrice si comerciale este mai pucinu chiemata se pretindia economia intr'unu momentu, candu este vorba de a sustienea prestigiulu de mare putere européna a vechiei case Austri'a, cunoscuta in tóta lumea. (Fórte bine! in drépta). Cu pucini ani inainte de acésta maiortatea acestei camere au votatu insemnat'a suma de 80 milióne pentru firme sdruncinate. Si astadi, candu aprocsimativu se cere aprópe aceiasi suma pentru conservarea autoritatii monarchiei, astadi voiescu se respundia: „Noi n'avemu bani!“

In urm'a celoru premise, eu nu pociu decátu se aprobesu pe deplinu si fara de nici-o reserva ocupatiunea tieriloru Bosni'a si Hertiegovin'a prin armat'a austriaca. Regretu inse a nu potea proba in acelasiu tempu totu asia si modalitatea cum s'au initiatu acea actiune. (Voci: Asia este!) Dupa opiniunea mea a fostu o eróre fatala, ca nu s'au apelatu la noi deja intr'unu stadiu si mai anterioru. A fostu unu momentu, in care n'amu fi fostu necessitati a ne luptá in contra unui fanaticismu organizatu dupa tóte formele. Este adeveratu, ca armat'a nóstra a invinsu in fine si acele dificultati inmultite; dara acésta avem a o multiumi armatei éra nu — politice. (Prea bine!)

Desconsiderandu acea inpregiurare decisiva, ca Austri'a asediata fiindu in punctulu de inbinare alu raseloru germane, slave, magiare si romanice, sica coprinde in provinciile sale elementele ramurite ale tuturoru acestoru poporatiuni, ca chiemarea sa binefacetóre pentru intréga Europa consiste tocmai in aceea de a inpreună aceste poporatiuni eterogene intr'o unitate de statu libera si ca acésta chiemare numai atuncea se póte realisá, déca ne vomu feri, asiu potea dice ca de focu, de ori ce politica unilateralá nationala (Bravo! in drépta), vedemu ca in anii din urma atátu dincóce cátu si dincolo de Leita s'au facutu neburnesc'a incercare de a imitá politic'a acelorú state ce ne incongióra si care sunt organizate pe bas'a unui principiu opusu unitatii nationale si a face insusi politica nationala. Totu ce nu era nemtiescu séu magiaru era consideratu cá inamicu si era tractatu ca astfelu (Bravo! in drépta; contradiceri in steng'a); de unde urma logicu si opositiunea in contra inmultirei elementulu slavu, stigmatizanduse din capulu loculu ori ce pasu, care ar fi potutu duce intr'acolo, ca unu atentatu comisu asupra partidei domnitóre, care d'avea mai avea atáta putere de a sugrumá pe vechii slavi austriaci. Acésta este si caus'a pentru care acea partida declara de absolutu incompatibilu ori ce acvisitiune de tieri cu liber'a si constitutionalá Austrie si ne recomanda o passivitate completá, ce cu alte cuvinte dísu, ar insemná ca Austri'a se abdica dela rolulu ei de mare putere, pentru cá asia propria partida se póta remanea putere mare. Unei pretensiuni de natur'a acésta nu i potea dá ascultare nici unu gubernu, tocmai pentru ca era gubernu.“ (Bravo! in drépta).

Comitele Hohenwart isi termina discursulu asia: „In adres'a intréga eu nu affu alta, decátu unu siru de recriminatiuni. Inzadaru cautu se affu unu cuventu, care se denote directiunea ce ar avea se o urmedie politic'a austriaca. Se tramitemu noi intr'adeveru o astfelu de adresa la Maiestatea Sa, pentru ca apoi la calcaiu ei se dicemu: „Nememem!“ (Haritate.) Domniloru! Sfsiati acésta chartie si tramiteti o adresa la Maiestatea Sa in care se spuneti, ca sunteti gata a tienea cuventulu datu in numele Austriei, chiaru si déca acésta ar costa sacrificii grele. Dara totu-odata spuneti, ca asia nu mai mergu lucrurile, ca o politica tare se póte face numai avendu popóra multiumite si ca chiemarea cea mai de aprópe si cea mai urgenta a gubernulu este: a restabili pacea intre poporale acestei monarchii.“

Deputatulu Demel (centralistu): „Fara se fiu unu siovinistu magiaru, si fara de a fantasá pentru unu resbelu cu Russi'a, eu deja in a. 1875 cá si acuma mi-am dísu, ca singura positiune corecta a Austriei este aceea, care ne pune in stare a pasi cu tóta forti'a nóstra fatia cu Russi'a. (Bravo! bravo!) Calea nóstra ne este claru indicata la Dunare, ea se radiema pe Transilvani'a avendu de avangarda Romani'a (bravo! bravo!) aceiasi Romani pe care n'am sciutu se o aparamu; noi n'avemu nici-odata a ne teme, ca o gendarmerie prussiana ne ar fi atacatu la spate. Déca noi ne amu fi folositu cum trebuea

de positiunea nóstra pe platoulu inalatiatu alu Transilvaniei; atuncea Russi'a n'ar fi trecutu preste Prutu, Romani'a si-ar fi pastratu man'a libera si Turci'a ar fi astadi inca puternica.

Déca cu tóte acestea Russi'a totusi ar fi trecutu preste Prutu, apoi ea de siguru n'ar fi trecutu Balcanii si nici preste Dunare si atuncea s'ar fi inpedecatu cu deosebire primulu resbelu serboturcescu, care ne au adusu mai multe desavantage cu privire la politic'a nóstra comerciala, decátu cum voru fi avantajele pe care ni le va oferi vreodata Bosni'a si Hertiegovin'a.

Acelasiu resbelu europénu pe care amu voitu se-lu evitam cu orice pretiu, elu a devenitu eminentu prin politic'a actuala.“

(Va urmá.)

Dela congresulu nationalu bisericescu alu Romaniloru gr.-or. din Ungari'a si Transilvani'a.

(Raportu specialu alu „Tel. Rom.“)

(Urmare.)

Siedinti'a IX, din 10/22 Octobre 1878.

Siedinti'a se deschide la 9¹/₄ óre.

Presidiulu inpartiesce, ca protocolulu siedintiei premerse nefindu reveditu de birou nu se póte presenta spre verificare. Verificarea va urmá in siedinti'a urmatóre.

Presidiulu presentéza:

a) O telegrama a deputatulu Papiu, care cere concediu pe dóue dile. Concediulu cerutu i se dá;

b) Raportulu comisiunei congresuale in caus'a despartirei ierarchice. — Se preda comisiunei pentru fondurile comune;

c) Actele referitóre la nóua fundatiune „Dimitriu Dona“ din Budapesta. Se transpunu comisiunei pentru fundatiunea lui Gojdu;

d) Raportulu despre corelatiunea metropoliei fatia de „Tel. Rom.“ — Se transpune comisiunei speciale pentru infiintarea unei foi oficióse metropolitane;

e) Dóue petitii ale comitetulu parochialu din Caransebesiu, una pentru o representatiune la ministeriu spre redobandirea fondulu scolaru; alt'a in caus'a presiederei la siedintiele comitetulu parochialu.

Cea dintai se transpune comisiunei scolare, a dóua comisiunei organizatóre.

Presidiulu pune la ordinea dilei raportulu comisiunei pentru regularea parochieloru. Totodata din cauza, ca proiectulu de regulamentu, ce are se intre in desbatere sa tiparitu si inpartitu deputiloru spre studiare, întreba, ca are a se privi acelu proiectu ca cetitu, séu se se cetésca.

Congresulu primesce proiectulu de cetitu.

In urm'a acesteia, deputatulu Bartolomeiu, ca raportoru alu comisiunei pentru regularea parochieloru, aretandu ca comisiunea acésta constituindu-se si alegendu pe dep. Baracu de presiedinte, iar' pe d-sa de referentu, a studiatu proiectulu de regulamentu, prelucratu de consistoriulu metropolitanu, si aflandu lu bunu il recomanda congresulu spre luare de basa la desbaterea generala.

Dupa unele deslusiri date de Pré S. Sa P. Epp Popasu si presiedinte, proiectulu se primesce ca basa la desbaterea generala.

Raportoru, cu respectu la titlu, din considerare ca intrandu acestu proiectu odata in putere de lege, nu mai póte purta numirea de „Proiectu de Regulamentu pentru regularea etc.“ propune a se lasa afara cele dintai dóue cuvinte, remanendu titlulu: „Regulamentu pentru regularea si indeplinirea parochieloru etc.“

Aci se incinge o desbatere mai indelungata, in carea, din caus'a tautologiei — Regulamentu . . . regularea — Epp. Metianu pledéza pentru „Norme pentru regularea etc.“ Presidiulu, spriginitu de dep. Hannia si Gaetanu e pentru „Normativu etc.“ Epp. Popasu pentru „proiectu de regulamentu etc.“ Radulescu spriginisce propunerea comisiunei; iar' archim. Popea formuléza titlulu: „Regulamentu pentru parochiele din provinci'a metropolitana.“ care se si primesce.

§. 1. Dupa o lunga desbatere, la care luara parte Radulescu, Ianculescu, Babesiu, Hannia, Epp. Metianu, Boiu, Mihaltianu, Ep. Popasu si dupa unele deslusiri date de presidiu — se primesce neschimbatu.

§. 2. Se propune primirea neschimbatu. — Se primesce.

§. 3. Se primesce cu singura modificare in alin. 1 in locu de „Acesta este responsabilu.“ Presidintele este responsabilu. . .

§. 4. Da ansa la o lunga si séca desbatere atatu asupra stilisarei catu si asupra coprinsulu, din care desbatere se vedea, ca pentru multi deputati proiectulu de regulamentu era cu totulu strainu.

In sfersitu alin. 1 se primesce camu in stilisarea urmatóre: „Déca in o parochie este numai unu parochu, si acela din caus'a nepotintiei dovedite, séu findu parochulu totodata si protopresbiteru si din caus'a acésta nu póte implini singuru oficiulu parochialu, ce-rendu densulu si fiindu si dotatiune cospundietóre i se póte da unu capelanu temporale, resp. langa protopresbiteru se póte sistemisá unu postu de capelanie permanenta.“

In urm'a acestei alinie, resp. între alinia 1 si a 2-a din proiectu, dep. Boiu propune alinea urmatóre: „Instituirea de capelanu póte urmá cu observarea formeloru legale si in urm'a hotaririi sinodulu paroch. si eventualu chiaru din oficiu.“ Iar dep. Babesiu propune primirea alinie in stilisarea: „Cererea de capelanu in casuri estraordinare se póte face si de catre sinodulu parochialu, candu asemenea va fi luata in consideratiune

„de consistoru, chiaru si in contra convointiei parochulu „constatata nepotinciosu.“ Punendu-se la votu, propunerea lui Babesiu se primesce si se respinge a lui Boiu. —

Alinea a dóua resp. a treia se primesce cu adaosulu la urma: „Esceptiune facu capelanii parochieloru protopresbiteriali.“ In alinea a 3-a resp. a 4-a dupa „Consistoriulu eparchialu“ se adauge: „ascultandu pre sinodulu parochialu. . .“

§. 5. Alinea prima se primesce fara schimbari, in alinea a dóua se primesce dupa „comitetulu parochialu“ adaosulu, „in contielegere cu oficiulu parochialu.“ Alinea a 3-a se primesce neschimbata, iar' in a 4-a între cuvintele „pentru“ si „respective“ se adauge altii (— pentru altii resp. contra altora —).

§. 6. Se primesce neschimbatu, afara de lit. d) din care remane afara „in urm'a unui procesu disciplinaru.“

§. 7. Se primesce cu urmatórele modificari: In alinea 1-a inceputulu se modifica: „Murindu unu preotu, presidintele ori notariulu comitetulu parochialu. . . In alinea a 4-a dupa „sidocsi'a episcopésca si“ se primesce stilisarea: „competinti'a (birulu) protopopésca si constatandu-se atari datorii se voru intreprinde pasii cuviinciosi pentru asigurarea acelorú datorii din lasamentulu preotulu, iar' in lipsa de vre-unu lasamentu din partea disponibilá a venitulu intercalaru alu parochiei. Inceputulu din alinea a 6: „La ocaziunea inmormentarei unui parochu“ se inlocuescu cu „In fine.“

§. 8. Se primesce cu modificarea: in locu de a „locui“ a „remané“ si in locu de „3 luni,“ „6 luni.“

Cu acesteia siedinti'a se ridicá la 2 óre, anunciandu-se siedinti'a procimsa pe mane la 9 óre.

(Va urmá.)

Proiectu de regulamentu pentru regularea si indeplinirea parochieloru in provinci'a metropolitana a bisericei ortodoxe romane din Ungari'a si Transilvani'a.

(Urmare si fine.)

§. 9. Devenindu in ori-ce modu vacanta o parochia, ce a avutu numai unu preotu, déca venitulu sistemisatu in acea parochia face celu pucinu 400 fl. la anu, consistoriulu eparchialu are se ingrigésca ca acea parochia se se ocupe celu multu in trei luni prin parochu definitivu.

Iaru déca venitulu preotiescu sistemisatu nu ajunge la 400 fl. pe anu, poporulu din parochi'a vacanta nu póte se-si aléga parochu inainte de a completa sum'a de 400 fl. si pana atunci parochi'a vacanta ori se afiliaza la alta parochi'a vecina, ori déca nu se póte acésta, consistoriulu eparchialu i dá unu administratoru parochialu la propunerea protopresbiterulu concerninte.

Dintre filie se potu face matere conformu §. 3 din stat. org. numai cele ce au biserica si scóla propria si potu areta unu venitu preotiescu sistemisatu de celu pucinu 400 fl. la anu.

§. 10. Déca devine o parochia vacanta intro comuna, unde au fostu doi preoti, aceea se va reintregi numai in casulu acela, déca se sistemiséa cate unu venitu la orasie de celu pucinu 800 fl. si la sate de celu pucinu 600 fl. pentru unu preotu.

Devenindu vacanta o parochia ce a avutu trei preoti, aceea se póte intregi numai déca parochi'a numera preste 3000 suflete si déca se sistemiséa cate unu venitu la orasie de celu pucinu 800 fl. si la sate de celu pucinu 600 fl. pentru unu preotu.

Intr'o parochi'a ce a avutu patru preoti, devenindu unu locu vacantu, acela se póte intregi numai, déca parochi'a numera preste 4000 suflete si déca se sistemiséa unu venitu la orasie de celu pucinu 800 fl. si la sate de celu pucinu 600 fl. pentru unu preotu.

In tóte acele casuri, in care nu s'ar poté implini conditiunile de susu, se va face reducere, adeca: parochiele a 2-a si resp. a trei'a si a patr'a nu se voru indeplini, ci ele se voru lasa in administratie, iar' venitele in folosinti'a celor'alalti preoti, afara numai de sesiunile parochiale, asupra carora dispune fie-care eparchia dupa trebuintiele sale.

Abatere dela aceste dispositiuni potu face consistoriele eparchiale numai in casuri de necessitate notoria, prin cari voru avé a le areta totdeuna la procsimulu congresu bisericescu.

§. 11. Parochiele vacante, cari din caus'a vre-unei pedeci nedelaturavere in scurtu tempu nu s'ar poté intregi definitivu, se voru administrá provisoriu prin administratori instituiti prin consistoriulu eparchialu dupa ascultarea concernintelui protopresbiteru.

§. 12. Diaconi se potu constitui pe langa biserici parochiale numai in conditiuni, déca li se sistemiséa unu venitu la orasie de celu pucinu 600 fl. si la sate de celu pucinu de 400 fl. la anu.

§. 13. La venitele sistemisate se numera:

a) salariulu in numerariu, ce se dá unui preotu pe fie-care anu;

b) folosirea casei, curtei si a gradinei parochiale, precum si a portiunei canonice séu sesiunei parochiale, computandu-se tóte in bani dupa calcululu de mijlocu alu celoru cincí ani din urma;

c) venitulu stolaru dela botézuri, cununii si inmormentari, computandu-se totu dupa calcululu de mijlocu alu celoru cincí ani din urma.

d) emolumentele in naturalie, precum cerealie, lemne, sare si alte daruri, ce s'au indatinatu a se face preotulu la anumite ocaziuni, computate iar' dupa calcululu de mijlocu alu celoru cincí ani din urma;

e) dilele de lucru si alte prestatiuni sigure, ce se facu preotulu din partea poporulu, computandu-se asemenea dupa calcululu de mijlocu alu celoru cincí ani din urma.

Tóte celelalte venituri preotiescu se privescu cá accidentie nessigure si nu se computa in venitulu sistemisatu. Insa si veniturile accidentali sunt a se constatá si de a se regulá dupa inpregiurari in fie-care parochia prin consistoriele eparchiale.

Consistoriele eparchiale sunt indatorate a priveghia, cá veniturile preotiesci sistemate nici intr'unu chipu se nu se inputinesc, din contra se se marésca dupa inpregiurari in tote parrochiale si se se folosésca regulatu.

§. 14. Cu privire la veniturile preotiesci sistemate, parrochiale se inpartu in urmatorele trei clase:

a) parrochia cu venitu sistematu pentru unu preotu de celu pucinu 800 fl. la anu, este de clas'a antea.

b) parrochia cu venitu sistematu pentru unu preotu de celu pucinu 600 fl. la anu, este de clas'a a doua;

c) parrochia cu venitu sistematu pentru unu preotu de celu pucinu 400 fl. la anu, este de clas'a a treia.

§. 15. Dreptu de a concurge au:

a) la parrochia de I. clasa acei clerici, cari pe langa o pregatire cu succesu bunu de 8 clase gimnasiale séu reali au terminatu studiile teologice in vrenulu din institutele din metropoli'a nóstra, au facutu si doi ani de pracs'a in cancelari'a consistoriala séu langa care-va protopresbiteratu, ori ca invatiatori, si preste acésca au sustienutu cu distinsu succesu rigurosul examen de cualificatiune la care-va consistoriu diecesanu;

b) la parrochia de a doua clasa aceia, cari dupa absolvirea de celu pucinu 4 clase gimnasiale séu reale, si dupa terminarea sciintieloru teologice in vre-unulu din institutele dieceseloru nóstre au servitu 2 ani cá invatiatoriu séu au facutu 2 ani de pracs'a cá mai susu, au sustienutu examenul de cualificatiune cu succesu bunu;

c) la parrochia de a III-a clasa toti teologii absoluti, cari au servitu 2 ani cá invatiatori si au sustienutu examenul de cualificatiune.

Clasele pregatitoare gimnasiale si respective reali se prescriu numai pana candu institutele nóstre pedagogice-teologice voru fi astfelu organizate, ca se ajunga pentru completarea cualificatiunei preotului nostru.

Ani de pracs'a nu potu forma inpedecare la acei clerici, cari fara vin'a lor'u n'au fostu in stare a obtiene aplicare cá invatiatoriu, séu in vre-o cancelaria, déca acésca inpregiurare va fi recunoscuta de consistoriu.

Societatea academica romana.

Sesiunea anului 1878.

(Urmare.)

Siedinti'a dela 16 Septembrie.

D. presiedinte, observandu, ca societatea nu este in numerulu reglementariu, spre a luá decisiuni, si ca acésca provine din cauza, ca mai multi membriu facu parte in corpurile legiuitorie, propune in conferintia, déca nu e bine a se tiené siedintiele diminéti'a înainte de amédi. Membrii preséti convine a se aduná la 9 ore diminéti'a. Dupa acésca adressandu-se intrebare comissioniloru si sectiuniloru, déca au lucrari gat'a, acestea au promis a si aduce raporturile in ordinea urmatória:

Pe Marti: raportulu asup'r'a manuscriptului „Tieranulu romanu“, raportulu asup'r'a revisiunei compturiloru si acél'a asup'r'a bibliotecéi. Pe Mercuri: raportulu asup'r'a manuscripteloru de traductiuni din limb'a elena, acelu alu comissionéi de revuire a dictionariului si acél'a pentru cartea cea mai buna.

Secretariulu generalu aducendu aminte sectiunei istorice despre colectiunea basmeloru adunate de d. Hintiescu si mai multi membri din acea sectiune aretandu ca acésca nu potu fi de competenti'a ei, se indreptéza la sectiunea filologica. — D. presiedinte recomanda sectiuniloru se se ocupe si se propuna concursurile pentru anulu viitoriu. Dupa acésca membrii se retragu in comissioni si se ocupa cu lucrarile loru respective, pana la 5 1/2 ore p. m.

Vice-presiedinte, G. Baritiu.

Secretaru ad hoc, G. Sionu.

Siedinti'a dela 18 Septembrie.

Se comunica, ca pictorulu Henti'a a adusu portretulu lucratu in oleiu alu cav. C. Stamati, membru inecatutu din vietia alu societatei, spre a se adage la galeri'a societatei. — Se recomanda a se avé in vedere la facerea budgetului atatu plat'a acestui'a, catu si ale celorlalti membri inecatiti din vietia.

Societatea, nefiindu in numeru spre a poté tiené siedintia, se reguléza ordinea de di pentru siedinti'a publica de Joui in modulu urmatoriu: D. I. Ghic'a va

tiene o disertatiune avendu de titlu: „Omulu si inceputulu seu.“ D. Odobescu va continuá studiulu seu asup'r'a „Cununei dela Nora-Cerkask. D. Baritiu va citi o disertatiune, intitulata: „Critic'a filologica.“

Dupa acésca se anuntia sosirea ladiei cu carti anuntata de d. generalu Adrianu, pentru care se decide a i se adressá multumiri. Ér' membrii inpartiti in comissioni si sectiuni se ocupa cu lucrarile loru respective pana la 12 ore.

Vice-presiedinte G. Baritiu.

Secretaru ad hoc, G. Sionu.

Siedinti'a dela 19 Septembrie.

Se comunica, cá directiunea museului a tramisu unu esemplaru in aur, in argintu si in arama, din medalii bisericeie sf. Dimitrie din Craiova. Se recomanda d-lui I. Sturdza spre a le depune in lad'a colectiuniloru. — Se deschide discutiune despre ór'a, in care se se tiené siedinti'a publica de Joui. — Se admite a se tiené totu la 2 ore p. m.

Se cetesse o petitiune a d-nei Veronic'a Măcsimu, prin care aréta, ca nu se multimesce cu decisiunea luata de societate in privinti'a licidareie dictionariului si a glossariului, ca d-ei nu primesce esemplarele ce i s'au repartitu, ca nu are nici unde se le pastreze nici ce face cu ele, rogandu pe societate a o compensá banesce pentru valórea loru. — D. Babesiu luandu cuvintulu, dice, ca ori catu societatea ar' recunósce meritele fericitulu ei colegu Măcsimu, situatiunea financiara nu o érta a'i luá in consideratiune cererea, ca-ci de i s'ar' plati esemplarele tóte, s'ar' impovorá budgetulu cu lei 60,000. — D. Laurianu, aretandu labórele cate a pusu repasatulu Măcsimu in lucrarea acestei opere, si care i'a sdruncinat sanetatea astfelu, in catu l'a dusu si chiaru la mortu, crede ca ar fi justu se revina la discutiune, avendu in vedere, ca petitiunaru nu cere ajutoriu gratuitu, ci compensare pentru valórea esemplareloru, ce i s'au datu si cu care nu scie ce va face.

— D. Baritiu crede, ca in acésca cauza i se paré discutiunea fara folosu, asiá precum societatea a luatu o resolutiune definitivă. — D. Odobescu cere se se continue discutiunea, pentru cá situatiunea, ce se creéza delegatiunei in facia cu declarati'a d-nei Măcsimu, va staru in opunerea s'a, delegatiunea va face a inepartá dela societate ori-ce respundere pe cale legala pentru depositulu involuntaru. — D. Sionu dice, ca dupa argumentele ce s'au invocatu si dupa discutiunele ce s'au urmatu, societatea nu póte face mai multu pentru d-n'a Măcsimu, adeca de a'i dá 5000 lei pentru un'a suta esemplare din dictionariu si glossariu: incheia cu propunerea, ca se se lase tempu de cugetare d-nei Măcsimu celu mai pucinu trei luni de dile, si déca in intervalulu acesta d-ei nu va luá vre-o decisiune, atunci delegatiunea se aiba a recurge la midiolóce legali.

Se pune la votu luarea in consideratiune a petitiunei si se respinge.

Se pune la votu propunerea d-lui Sionu si se primesce cu majoritate.

La ordinea dilei raportulu comissionéi pentru manuscriptulu concursuale „Tieranulu romanu.“ — D. Ionescu declara, ca de si face parte din comissioné, dér' fiindu, ca a fostu nevoitu se se absentese si candu a venit, a aflatu raportulu gat'a si nici n'a avutu tempu a'lu ceti, se reserva a se pronúciá pana a n'lu ascultá. D. Sionu da lectura raportulu seu. — D. Babesiu apretiuindu votulu atatu de bine formulatu alu comissionéi si manecandu firesce numai din datele relevante de acél'a, trebuie se recunósca meritulu opere, corespunderea ei pe deplinu la conditiunile concursulu, prin urmare trebuie se consimtia la premiare. — D. Ionescu luandu cuvintulu, dice, ca nu se póte asociá cu comissionéa pentru redactiunea acestui raportu, fiindu ca nu vede prin elu desvoltata indestulu partea filosofica a opere, spre a poté aprecia, déca ea a respunsu cu deplinetate la program'a si dorinti'a ce a avutu societatea, candu a propusu acésca thesa; crede, ca nu e destulu de motivatu si cere a se face mai desvoltatu. — D. Odobescu respunde, ca e deplinu multumitu de raportu, ca nu vede necessitate a se face altulu, ci asup'r'a partéi filosofice, despre care vorbesce d. Ionescu, se discutamu si astfelu se constatamu adevérule spre a ne convinge. — D. Aurelianu nu afa practiculu modulu propusu de d. Odobescu, cá déca societatea se va pronúciá, ca raportulu nu e satisfactoriu, se insarcineze pe insusi raportulu seu a'lu prefata. — D. Sionu respunde, ca tempulu nu'i permite a face unu nou raportu, ca d-lui a creditu ca e destulu a face analis'a opere si calitatile ce au

convinsu pe comissioné despre meritele ei; ér', déca societatea nu se crede satisfacta, este dat'a a lasá sarcin'a acésca asupra d-lui Ionescu.

Ór'a fiindu inaintata, discutiunea se amana pe Joui diminéti'a.

Presiedinte, I. Ghica.

Secretaru ad hoc, G. Sionu.

(Va urmá).

Sciri diverse.

— („Albin'a Carpatiloru“) Nr. 2 este de urmatoriulu coprintu: Tecstu: O excursiune in infinitu, novela de Iosifu Popescu (continuare). — Armatei romane, poesia de Scipione I. Babescu. — Juvenal Vegezzi Ruscalla, de Nic. Densusianu. — Mitologi'a daco-romana: Balauii, de S. Fl. Marianu (Fine). — Higiena: Intarirea trupului (Fine). — Vinulu, de Iosifu Popescu. — Conversatiune: La ce versta se se casatorésca omulu? — Iosifu baronu de Filipovici. — Poetu, poesia de Nicolae Baboanu. — Cucóna Nastasia (tipu de Bucuresci), de Nicolae Baboanu. — Varietati: Statistica, Moda, Notitie economice, Bibliografia. — Momente de distractiune.

Ilustratiuni: Juvenalu Vegezzi Ruscalla. — Iosifu baronu de Filipovici, primindu o deputatiune de Begi bosniaci. — Momente de distractiune.

— (Diaru nou.) In 10 l. c. a aparutu in Alb-Iuli'a unu nou diariu germanu cu titulu „Karlsruher Zeitung“. Acestu diaru redigeatu de d. Adalbert Cserni va apareá odata pe septemania si costa in tiéra pe unu anu 6 fl., pe 1/2 anu 3 fl., éra pe 1/4 anu 1 fl. 75 cr.

— (Hymen.) D-lu Augustinu Cosma, teol. absol. isi va serba cununi'a sa cu d-sior'a Iuliana Popu in 17 Novembre a. c. in biserica gr. cath. din Dersia. Le dorimu viatia senina si fericita!

Bibliografia.

Carti cu pretiuri scadiute.

Dictionariulu etimologicu romano-latinu, alu societatei academice elaboratu cá proiectu, tipariu desu pe 184 1/2 de cóle costa in Romani'a 60 lei noi.

Glossariulu de cuvinte straine séu considerate ca straine, stracurate in limb'a nóstra, cá parte integranta a Dictionariului, tip. pe 37 de cóle, costa 12 l. n.

Din contra, aceleasi doue carti mari, Dictionariu si Glossariu, in cari este depusu partea cea mai mare din thesaurulu limbéi nóstre, luate inpreuna, s'au scadiutu pentru lectorii de dincóce la 40 l. n. adeca numai 16 fl. v. a. comptantu.

Asia dara acestea doue carti sunt cele mai eftine in totu coprintulu monarchiei si din tóte limbile acesteia.

Philologiiu potu se fia de opiniuni diferitorie asup'a acestoru dou opuri capitale, dara pana acuma nici-unulu nu a produsu ceva mai pucinu supusu la critica, s. dupa tóte informatiunile nóstre voru mai trece multi ani pana se mai védia lumea romanésca a dou'a editiune din acelea. Intr'aceea criticele cele mai aspre cate s'au vedutu pana acuma, in locu se detraga din valórea loru intrinseca, chiaru fora voi'a loru o au ridicatu.

Din Dictionariulu unguerescu-romanescu alu lui G. Baritiu, elaboratu dupa alu academiéi magiare si alu lui Fogarasy, tiparitu in 41 de cóle, cate esemplarie au mai remasu, se vendu legate usioru numai cu 3 fl. legate tíépanu cu 3 fl. 50 cr. v. a.

La intrebarile ce ni se facu despre Magazinulu istoricu alu Daciei publicatu in anii 1845—1848 de A. F. Laurianu si Nic. Balcescu in Bucuresci respundemu, ca in librari'a din Sibiu se afa numai partile cate se vedu anuntiate in catalogulu dlui W. Krafft si cu pretiurile aratate in acela.

In catu pentru fasciúra I din tom. VII alu Magazinulu Daciei, publicata la a. 1851 in Vien'a, 8-o pag. 116 insemnamu, ca in aceea se coprintu tóte petitiunile cu resolutiuni si cu alte acte esite din sinulu deputatiunei nationale, incependu din Februaru 1849 pana in 19 Februaru 1850. La acelea vedi subscribit pe barbatu cá A. Siaguna, Fratii Mocioni, Hormuzache Cipariu, Popasu, Laurianu, Dobranu, Maiorescu, Florianu Aronu, Gen. Popescu, P. Cermentu, T. Serbu, Grig. Mitrali, dr. Pomutiu, inea si episcopulu Erdeli etc. etc Pretiulu 40 cr.

Morburi de pieptu si plumani

de ori-ce natura se curéza siguru prin

Alloplulu de plante Schneeberg a L. Wilhelm

pregatitu dupa prescrierea medicului, si se capeta de la Franz Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen. Sucleu acésca s'a doveditu de bunu pentru dorerile de gramazu si pieptu, gripa, ragusiéla, tusa si troгна. Multi comperatori marturisescu, ca numai sucleu acésca-i au a-si multiami somnulu placutu.

Escellentu este sucleu acésca, cá preservativa pe tempu neguros si aspru.

In urm'a gustulu fórte placutu copiiloru este folositoriu, celui-ce suferé de plumani inse, o trebuintia; cantaretieloru si oratoriloru contra voci inchise séu ragusite, unu midilocu necesariu.

Multime de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovédă despre effectulu extraordinariu alu acestui succu este, ca cons. de curte de d. prof. Gppolzer, rectorulu magn. la universitateá c. r. din Vien'a, ilu folosese cu celu mai bunu succesu in spitalu, precumu si la persoane private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu si s'a prescriu adese senu acésca de multi alti medici indigeni si din strainatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu urmatorele scrisori recunoscutóre:

Testimoniu.

Fiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani in tusa magarésca in asia mesura, in catu me temeam cá nu cumu-va se se innece; intru ace'a a slabitu cu totulu si a fostu atátu de debilu, in catu abia stá pre petiére. Atunci mi-s'a recomandat alloplulu de plante de Schneeberg, si multiamita acestui midilocu minunatu, indata dupa iutrebuintiarea primei sticle a mai inecatut tusa, dupa a dou'a sticle cantá bene afora copilulu, a venit a potere si de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu in câteva dile, prein midilocu acésca, de o tusa mare si ragusiéla.

Deci eu multiamita sincera estraduu acestu testimoniu, pentru curarea rapede si miraculósa a copiiloru mei si dorescu cá acestu midilocu se devina cunoscutu si folositu in tóte partile prein omenimea suferinda.

F'atz, 6. Martiu 1855.

Anton Just.

Laurentiu Scheibenreif,

primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite cátu mai in graba inea 4 sticle dein renunitulu D-tale Alloplu de planta, dupa folosirea aloru 2 sticle aflu cá doreré de pieptu si gutu, pre cumu si respiratiunea scurta se micioréza pre di ce merge, pentru ace'a me

adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, in sperarea de a capatá dein celu mai próspectu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tóta stim'a se subsémna

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Alloplulu de plante Schneeberg este unu medicamentu fórte usuratoriu pentru doreri de pieptu, asthma, hectica, tusa, cataru, si este de recomandat in casuri de astfélu de bóle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. Feschl.

D-lui L. Cantily, apotecar in Graz.

Onor. Dle! Folosindu in desiertu diferite midilóce pentru doreré de pieptu, de carea suferiam greu de 2 ani, am cercatu si cu o butelia de alloplulu de plante Schneeberg anuntiatu de d-ta, care se póte recomandá pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, dupa iutrebuintiarea celui d'antau exemplariu amu sentitu usiorare, si dupa-ce am mai cercatu cu 2 sticle din acésca medicina minunata, sanetatea mi se restaurá pe deplinu. Multiamindu-si Dlu meu, din tóta anim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857.

W. J. Pock.

Domnulu meu!

(21) 25

Dupa-ce prin iutrebuintiarea alloplulu d-tale amu scapatu cu totulu de tusea mea si de ragusiéla imprenunata cu aceea, de care suferisem septemani si totu odata in urmarea binefacutóreloru rezultate ale acestui alloplu minunatu de plante mi-am recastigatu si vocea de mai nainte, me sentiu fórte obligatu a' Ti multiami din tóta anim'a pentru acésca inventiune salutaria, cum si a recomanda acésca medicina probata, dupa a mea convictiune, la toti cáti suferu de pieptu si mai verosutu cantaretiloru. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857. Ioanu Bauer docente.

Informatiunea despre folosire se alatura la fia-care sticle. Pretiulu unei sticle 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetatea se computa cu 20 cr.

Depositulu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu in Neunkirchen.

Alloplulu de plante genuinu se mai afa in Sabiu: Friedrich Thalmayer, comerciante. Aradu: F. Tones & Comp. Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu. Alba-Julia, Juliu Fröhlich, apotecariu. Clusiu: Ed. Valentini, apotecariu. Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu. Sighisior'a: J. B. Teutsch, comerciante.